

ПОЛТАВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ВЧИНЕННЯ НИМИ ПРАВOPOPУШЕНЬ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

► Теоретичні питання:

1. Поняття та ознаки правопорушення.
Види правопорушень.
2. Цивільно-правова відповідальність за правопорушення.
3. Адміністративна відповідальність.
4. Кримінальна відповідальність.

1. ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРАВООПОРУШЕННЯ. ВИДИ ПРАВООПОРУШЕНЬ.

Правопорушення фармацевтичних працівників – це винне протиправне діяння (дія або бездіяльність), що посягає на встановлені законодавством норми, які регулюють фармацевтичну діяльність, та тягне за собою юридичну відповідальність.

Ознаки правопорушення фармацевтичних працівників:

1. **Протиправність:** діяння (дія або бездіяльність) фармацевтичного працівника прямо заборонено або не відповідає вимогам чинного законодавства, зокрема:
 - Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я";
 - Закону України "Про лікарські засоби";
 - Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами;
 - Правил зберігання та відпуску лікарських засобів та іншими нормативно-правовими актами.

2. Вина: правопорушення може бути вчинено умисно або з необережності.

- **Умисел** – фармацевтичний працівник усвідомлював протиправний характер своєї дії або бездіяльності та бажав настання шкідливих наслідків, або свідомо допускав їх настання.
- **Необережність** – фармацевтичний працівник не передбачав можливості настання шкідливих наслідків своєї дії або бездіяльності, хоча повинен був і міг їх передбачити, або ж передбачав, але легковажно сподівався на їх відвернення.

3. **Шкода:** правопорушення повинно завдати шкоди здоров'ю пацієнта, його майну, інтересам держави, суспільства або іншим охоронюваним законом цінностям. Шкода може бути матеріальною (майнова шкода) або нематеріальною (шкода здоров'ю, моральна шкода).

4. **Причинний зв'язок:** між протиправним діянням фармацевтичного працівника та завданою шкодою повинен існувати причинний зв'язок, тобто шкода повинна бути наслідком саме цього протиправного діяння.

Види правопорушень фармацевтичних працівників:

- **Порушення правил зберігання та відпуску лікарських засобів:** неналежне зберігання лікарських засобів, що призвело до їх псування, відпуск лікарських засобів без рецепта або з порушенням рецептурних вимог, відпуск фальсифікованих лікарських засобів тощо.
- **Порушення правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів:** незаконне придбання, зберігання, збут наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, порушення правил їх обліку та зберігання тощо.
- **Порушення професійної етики та деонтології:** недбале ставлення до пацієнтів, розголошення конфіденційної інформації про пацієнтів, відмова у наданні фармацевтичної допомоги без поважних причин тощо.
- **Порушення трудової дисципліни:** прогули, запізнення, невиконання посадових обов'язків тощо.

За вчинення правопорушень фармацевтичні працівники можуть бути притягнуті до різних видів юридичної відповідальності, передбачених законодавством України (дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової, кримінальної).

Фармацевтичні працівники, як і будь-які інші фахівці, що працюють у сфері охорони здоров'я, несуть юридичну відповідальність за свої дії або бездіяльність, які можуть завдати шкоди здоров'ю пацієнтів. Види юридичної відповідальності, які можуть бути застосовані до фармацевтичних працівників, включають:

1. Дисциплінарна відповідальність:

- **Підстави:** порушення трудової дисципліни, посадових інструкцій, правил внутрішнього трудового розпорядку, етичного кодексу фармацевтичного працівника тощо.
- **Види стягнень:** зауваження, догана, звільнення.
- **Застосування:** безпосередньо керівником аптечного закладу або іншим уповноваженим органом.

2. Адміністративна відповідальність:

- **Підстави:** вчинення адміністративних правопорушень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, наприклад:
 - порушення правил торгівлі лікарськими засобами;
 - порушення порядку зберігання лікарських засобів;
 - порушення правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;
 - невиконання законних вимог посадових осіб.
- **Види стягнень:** попередження, штраф.
- **Застосування:** уповноваженими органами державної влади (наприклад, Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками).

3. Цивільно-правова відповідальність:

- **Підстави:** завдання шкоди здоров'ю або майну пацієнта внаслідок неправомірних дій або бездіяльності фармацевтичного працівника (наприклад, неналежне виконання професійних обов'язків, помилка у видачі ліків, надання неправдивої інформації про лікарський засіб).
- **Види відповідальності:** відшкодування матеріальної та моральної шкоди.
- **Застосування:** за рішенням суду.

4. Кримінальна відповідальність:

- **Підстави:** вчинення кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України, наприклад:
 - злочини проти життя та здоров'я особи (наприклад, неналежне виконання професійних обов'язків медичного працівника, що спричинило тяжкі наслідки для хворого);
 - злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
- **Види покарань:** штраф, громадські роботи, виправні роботи, обмеження волі, позбавлення волі.
- **Застосування:** за рішенням суду.

Важливо зазначити, що відповідальність фармацевтичних працівників може бути як індивідуальною, так і солідарною (разом з іншими особами, винними у завданні шкоди).

Фармацевтичні працівники повинні бути особливо уважними та обережними при здійсненні своєї професійної діяльності, оскільки від їх дій залежить здоров'я та життя людей. Дотримання вимог законодавства, професійної етики та посадових інструкцій є запорукою уникнення юридичної відповідальності.

2. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВопОРУШЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Цивільно-правова відповідальність фармацевтичних працівників регулюється Цивільним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами. Вона настає за порушення цивільних прав та інтересів пацієнтів, що завдало їм шкоди.

Підстави для цивільно-правової відповідальності:

- **Договірні зобов'язання:** Невиконання або неналежне виконання умов договору, укладеного між пацієнтом та аптечним закладом або фармацевтичним працівником (наприклад, щодо якості лікарського засобу, його відпуску, консультування).
- **Деліктні зобов'язання:** Заподіяння шкоди здоров'ю або майну пацієнта внаслідок неправомірних дій або бездіяльності фармацевтичного працівника, що не пов'язані з договірними відносинами (наприклад, помилка у видачі ліків, ненадання необхідної інформації про лікарський засіб, порушення правил зберігання лікарських засобів).

Умови притягнення до цивільно-правової відповідальності:

- 1. Протиправна поведінка:** Дія або бездіяльність фармацевтичного працівника, що порушує вимоги законодавства, професійні стандарти, етичні норми або умови договору.
- 2. Наявність шкоди:** Шкода, завдана здоров'ю або майну пацієнта, має бути реальною та доведеною.
- 3. Причинний зв'язок:** Між протиправною поведінкою фармацевтичного працівника та завданою шкодою повинен існувати причинний зв'язок, тобто шкода має бути наслідком саме цієї поведінки.
- 4. Вина:** Вина фармацевтичного працівника у заподіянні шкоди може бути у формі умислу або необережності.

Види цивільно-правової відповідальності:

- . **Відшкодування майнової шкоди:** Відшкодування збитків, завданих майну пацієнта (наприклад, вартість придбаних неякісних лікарських засобів, витрати на лікування, пошкодження майна внаслідок побічної дії лікарського засобу).
- . **Відшкодування моральної шкоди:** Відшкодування моральної шкоди, завданої пацієнту внаслідок порушення його особистих немайнових прав (наприклад, страждання, душевний біль, переживання, пов'язані з погіршенням здоров'я, втратою працездатності, порушенням звичайного способу життя).

Особливості цивільно-правової відповідальності фармацевтичних працівників:

- **Підвищена відповідальність:** У зв'язку з особливим характером діяльності фармацевтичних працівників, що пов'язана зі здоров'ям людей, до них пред'являються підвищені вимоги щодо професіоналізму, уважності та обережності.
- **Солідарна відповідальність:** У випадках, коли шкоду завдано з вини кількох осіб (наприклад, фармацевтичного працівника та лікаря), вони можуть нести солідарну відповідальність перед пацієнтом.
- **Страхування відповідальності:** Фармацевтичні працівники можуть добровільно застрахувати свою професійну відповідальність, щоб у разі настання страхового випадку отримати страхове відшкодування для покриття завданої шкоди.

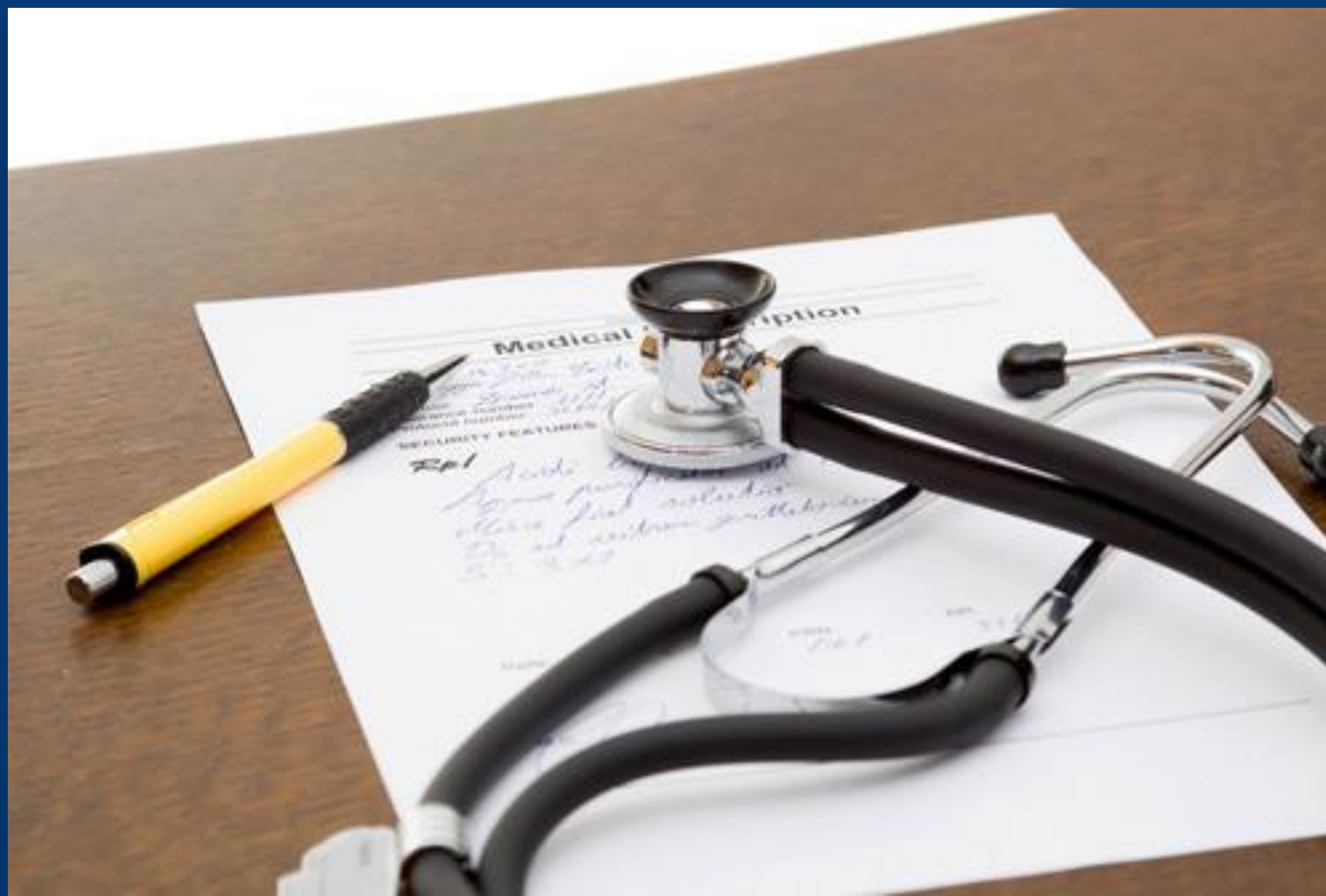
Порядок притягнення до цивільно-правової відповідальності:

- Пацієнт, якому завдано шкоди, має право звернутися до суду з позовною заявою про відшкодування шкоди.
- Суд розглядає справу та приймає рішення про задоволення або відмову в задоволенні позову.
- У разі задоволення позову, суд зобов'язує фармацевтичного працівника або аптечний заклад відшкодувати завдану шкоду.

Важливо зазначити, що цивільно-правова відповідальність є одним із видів юридичної відповідальності фармацевтичних працівників.

Залежно від характеру та тяжкості правопорушення, вони також можуть бути притягнуті до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності.

3. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Адміністративна відповідальність фармацевтичних працівників в Україні регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП) та іншими нормативно-правовими актами.

Підстави для адміністративної відповідальності:

Адміністративні правопорушення, які можуть бути вчинені фармацевтичними працівниками, включають:

- Порухення правил торгівлі лікарськими засобами (ст. 42-1 КУпАП).
- Порухення умов зберігання лікарських засобів (ст. 42-2 КУпАП).
- Порухення порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів (ст. 44 КУпАП).
- Порухення санітарних норм (ст. 42 КУпАП).
- Порухення правил виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів (ст. 167 КУпАП).
- Невиконання законних вимог посадових осіб (ст. 188-5 КУпАП).

Види адміністративних стягнень:

За вчинення адміністративних правопорушень на фармацевтичних працівників можуть бути накладені такі адміністративні стягнення:

- Попередження (ст. 24 КУпАП).
- Штраф (ст. 24-1 КУпАП).

Розмір штрафу залежить від виду та тяжкості правопорушення.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності:

- Адміністративні справи про правопорушення, передбачені КУпАП, розглядаються уповноваженими органами державної влади, такими як Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками, або судом.
- Протокол про адміністративне правопорушення складається уповноваженою особою, яка виявила правопорушення.
- Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, має право на захист, зокрема, оскаржити постанову про накладення адміністративного стягнення.

Особливості адміністративної відповідальності фармацевтичних працівників:

- Підвищена відповідальність: У зв'язку з особливим характером діяльності фармацевтичних працівників, що пов'язана зі здоров'ям людей, до них пред'являються підвищені вимоги щодо професіоналізму, уважності та обережності.
- Спеціальні суб'єкти: Фармацевтичні працівники є спеціальними суб'єктами адміністративної відповідальності, оскільки вони здійснюють професійну діяльність, пов'язану з обігом лікарських засобів.

4. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Кримінальна відповідальність фармацевтичних працівників в Україні регулюється Кримінальним кодексом України (КК України). Вона настає за вчинення суспільно небезпечних діянь (злочинів), які посягають на життя, здоров'я, права та законні інтереси громадян, суспільства або держави.

Особливості кримінальної відповідальності фармацевтичних працівників:

- **Спеціальний суб'єкт:** Фармацевтичні працівники є спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності, оскільки вони здійснюють професійну діяльність, пов'язану з обігом лікарських засобів, що потребує особливої уваги та відповідальності.
- **Професійні злочини:** КК України містить окремі статті, що передбачають відповідальність за злочини, вчинені медичними та фармацевтичними працівниками у зв'язку з виконанням своїх професійних обов'язків (наприклад, неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником - ст. 140 КК України).

Кримінальний кодекс України передбачає відповідальність за злочини, які вчиняються при здійсненні медичної і фармацевтичної діяльності, в декількох розділах Особливої частини.

Такі злочини є в розділі II «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи», розділі V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» та розділі XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення».

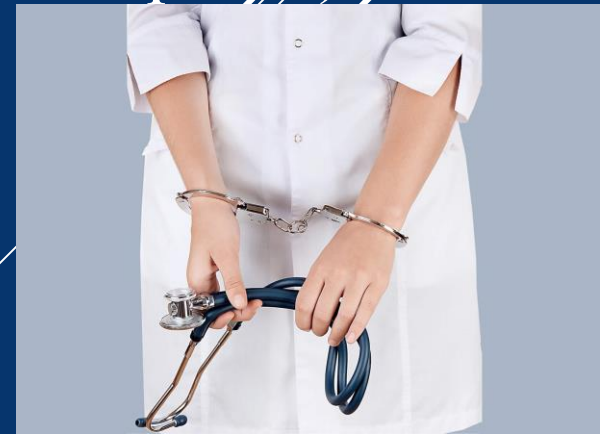

ВИДИ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ВЧИНЕНІ ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ:

. Злочини проти життя та здоров'я особи:

- неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, що спричинило тяжкі наслідки для хворого (ст. 140 КК України);
- заподіяння смерті або тяжкого тілесного ушкодження через необережність (ст. 119 КК України);
- незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 КК України).

- **Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів:**

- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, збут або інше незаконне поводження з наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами (ст. 307 КК України);
- порушення правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України).

- **Інші злочини:**

- підроблення документів на лікарські засоби (ст. 358 КК України);
- розголошення лікарської таємниці (ст. 145 КК України);
- одержання неправомірної вигоди (ст. 368 КК України).

Види кримінальних покарань:

За вчинення кримінальних правопорушень на фармацевтичних працівників можуть бути накладені такі види кримінальних покарань:

- штраф;
- громадські роботи;
- виправні роботи;
- обмеження волі;
- позбавлення волі.

Порядок притягнення до кримінальної відповідальності:

- Кримінальне провадження здійснюється відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.
- Досудове розслідування проводиться слідчими органів Національної поліції або Служби безпеки України під процесуальним керівництвом прокурора.
- Справа розглядається судом.
- Вирок суду може бути оскаржений в апеляційному та касаційному порядку.

ДЯКУЮ
ЗА
УВАГУ!